

УДК 338.24

Марченко Євген Ігорович

*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Національного авіаційного університету*

Marchenko Evgen

*Graduate Student of the
Department of Public Management and Administration
National Aviation University
ORCID: 0009-0005-2201-5486*

Лелеченко Анжела Павлівна

*доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Національний авіаційний університет*

Lelechenko Anzhela

*Doctor of Science in Public Administration, Professor,
Professor of the Department of Public Management and Administration
National Aviation University
ORCID: 0000-0002-0850-3724*

DOI: 10.25313/2617-572X-2024-7-10077

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕКО-ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

ORGANIZATIONAL AND LEGAL BASIS OF THE CREATION AND DEVELOPMENT OF ECO-INDUSTRIAL PARKS IN UKRAINE

Анотація. Вступ. Стаття присвячена організаційно-правовим засадам створення та розвитку еко-індустріальних парків в Україні. Еко-індустріальні парки (ЕІП) являють собою інноваційний підхід до промислового розвитку, який поєднує економічну ефективність із екологічною стійкістю. Вони сприяють зменшенню негативного впливу промислових підприємств на навколишнє середовище шляхом інтеграції екологічних та ресурсозберігаючих технологій.

Мета. Основною метою цього дослідження є аналіз організаційно-правових механізмів, які сприяють створенню та розвитку ЕІП в Україні, що передбачає вивчення національного законодавства, нормативно-правових актів, державних програм та міжнародного досвіду у цій сфері.

Матеріали і методи. Для проведення дослідження були використані наступні матеріали: нормативно-правові акти, що регулюють створення та функціонування еко-індустріальних парків (ЕІП) в Україні, зокрема закони, постанови Кабінету Міністрів, накази міністерств та відомств. Стандарти, рекомендації та найкращі практики створення та розвитку ЕІП, прийняті в інших країнах, а також матеріали міжнародних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO) та Європейський Союз. Статті, монографії, звіти та дослідження українських та зарубіжних науковців, що стосуються організаційно-правових аспектів створення та розвитку ЕІП.

Для досягнення мети були використані наступні методи: здійснено системний аналіз чинного законодавства України та міжнародних нормативних документів з метою виявлення основних правових аспектів створення та функціонування ЕІП; проведено порівняння законодавчих та регуляторних підходів до створення та розвитку ЕІП в Україні та інших країнах з метою визначення найкращих практик та рекомендацій для України; здійснено аналіз наукових публікацій, звітів та інших джерел інформації для виявлення основних тенденцій та проблем в сфері створення та функціонування ЕІП; проведено синтез та узагальнення об'єднаних отриманих даних та результатів аналізу для формулювання висновків та рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правових засад створення та розвитку ЕІП в Україні.

Результати. У науковій статті розкрито організаційно-правові механізми формування проектів зі створення ЕІП і практичні аспекти їх реалізації. Визначено, що одним з ключових аспектів формування ЕІП є розробка та впровадження відповідної законодавчої бази. В Україні це включає прийняття законів та нормативно-правових актів, що регулюють діяльність еко-індустріальних парків, зокрема щодо земельних відносин, будівництва, охорони навколишнього середовища, управління відходами та ресурсами. Важливим завданням є гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами та нормами у сфері сталого розвитку та екологічної безпеки. Зазначено, що державна підтримка відіграє важливу роль у створенні та розвитку ЕІП. Запропоновано необхідність подальшого впровадження Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023–2030 роки з урахуванням координації дій між державними органами, місцевими органами влади, бізнесом та громадянськістю та з урахуванням проблем сьогодення. Наголошено на проведенні політики залучення державного фінансування, міжнародних грантів та інвестицій для створення інфраструктури ЕІП, створення необхідної інфраструктури для функціонування ЕІП, включаючи енергетичну, транспортну, комунальну та цифрову інфраструктуру. Закцентовано увагу на важливості проведення просвітницької діяльності в даному питанні, створення спеціалізованих веб-ресурсів та інформаційних центрів для підтримки підприємств, що планують стати резидентами ЕІП.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на детальному аналізі економічних ефектів від функціонування ЕІП, дослідження економічних вигод для резидентів ЕІП, місцевих громад та держави в цілому, провести оцінку створення робочих місць, підвищення продуктивності та збільшення ВВП. Провести вивчення можливостей імплементації міжнародних стандартів та практик в український контекст.

Ключові слова: еко-індустріальні парки, публічне управління, правове регулювання.

Summary. Introduction. The article is devoted to the organizational and legal foundations of the creation and development of eco-industrial parks in Ukraine. Eco-industrial parks (EIPs) represent an innovative approach to industrial development that combines economic efficiency with environmental sustainability. They contribute to reducing the negative impact of industrial enterprises on the environment by integrating ecological and resource-saving technologies.

Purpose. The main goal of this study is the analysis of organizational and legal mechanisms that contribute to the creation and development of EIP in Ukraine, which involves the study of national legislation, regulatory acts, state programs and international experience in this area.

Materials and methods. The following materials were used to conduct the research: legal acts regulating the creation and functioning of eco-industrial parks (EIP) in Ukraine, in particular laws, resolutions of the Cabinet of Ministers, orders of ministries and agencies. Standards, recommendations and best practices for the creation and development of EIP adopted in other countries, as well as materials of international organizations such as the United Nations Industrial Development Organization (UNIDO) and the European Union. Articles, monographs, reports, and research by Ukrainian and foreign scientists concerning the organizational and legal aspects of the creation and development of the EIP.

To achieve the goal, the following methods were used: a systematic analysis of the current legislation of Ukraine and international normative documents was carried out in order to identify the main legal aspects of the creation and functioning of the EIP; a comparison of legislative and regulatory approaches to the creation and development of EIP in Ukraine and other countries was made in order to determine the best practices and recommendations for Ukraine; an analysis of scientific publications, reports and other sources of information was carried out to identify the main trends and problems in the field of creation and functioning of the EIP; a synthesis and generalization of the combination of the obtained data and the results of the analysis was carried out for the formulation of conclusions and recommendations regarding the improvement of the organizational and legal basis for the creation and development of the EIP in Ukraine.

Results. The scientific article reveals the organizational and legal mechanisms for the formation of projects for the creation of EIP and the practical aspects of their implementation. It was determined that one of the key aspects of the formation of the EIP is the development and implementation of the relevant legislative framework. In Ukraine, this includes the adoption of laws and regulations regulating the activities of eco-industrial parks, in particular regarding land relations, construction, environmental protection, waste and resource management. Harmonization of national legislation with international standards and norms in the field of sustainable development and environmental safety is an important task. It is noted that state support plays an important role in the creation and development of EIP.

The need to develop and implement a national strategy for the creation and development of eco-industrial parks, taking into account the coordination of actions between state bodies, local authorities, business and the public, is suggested. Emphasis is placed on the implemented policies of attracting state funding, international grants and investments for the creation of the EIP infrastructure, the creation of the necessary infrastructure for the operation of the EIP, including energy, transport, communal and digital infrastructure. Attention is focused on the importance of conducting educational activities on this issue, creating specialized web resources and information centers to support enterprises planning to become EIP residents.

Discussion. In further scientific research, it is proposed to focus attention on a detailed analysis of the economic effects of the operation of the EIP, the study of economic benefits for residents of the EIP, local communities and the state as a whole, to conduct an assessment of job creation, productivity improvement and GDP growth. To study the possibilities of implementation of international standards and practices in the Ukrainian context.

Key words: eco-industrial parks, public administration, legal regulation.

Постановка проблеми. Еко-індустріальні парки (ЕІП) є важливим елементом сталого розвитку економіки, що поєднує промислове виробництво з екологічними та соціальними стандартами. В Україні цей концепт набирає все більшого значення, враховуючи зростаючі екологічні виклики та необхідність економічного зростання. Для ефективного функціонування ЕІП необхідні чіткі організаційно-правові механізми, які забезпечують не лише створення таких парків, але й їх подальший розвиток та підтримку. Розвиток еко-індустріальних парків (ЕІП) в Україні стикається з низкою проблем законодавчого, фінансового, інфраструктурного, технологічного, організаційного та соціального характеру, які ускладнюють їхнє ефективне функціонування та впровадження.

Законодавство України щодо індустріальних парків ще не повністю враховує специфіку національного ринку, і відповідно, існує потреба в розробці та впровадженні спеціальних законодавчих актів, які б регулювали діяльність ЕІП, встановлювали чіткі екологічні стандарти та визначали механізми державної підтримки. Створення та підтримка таких парків вимагає значних інвестицій, які важко залучити без належної державної підтримки та фінансових стимулів. Крім того, український бізнес часто не має достатніх фінансових ресурсів для впровадження екологічних інновацій.

Інфраструктурні недоліки багатьох регіонів України також гальмують розвиток еко-індустріальних парків. Відсутність належної транспортної, енергетичної та комунальної інфраструктури ускладнює залучення інвесторів та створення нових виробничих потужностей. Потрібні значні вкладення в модернізацію інфраструктури для створення сприятливих умов для ЕІП. Недостатній розвиток науково-дослідних робіт та інновацій, обмежений доступ до сучасних технологій та відсутність стимулів для їх впровадження ускладнюють процес переходу до сталого виробництва.

Організаційна складність створення та управління еко-індустріальними парками є ще одним викликом. Відсутність чітких механізмів координації між різними рівнями влади, бізнесом та громадськістю, а також недостатня підготовка кадрів для управління такими проектами ускладнюють їх ефективне функціонування. Потрібна також розробка та впровадження моделей публічно-приватного партнерства. Недостатній рівень екологічної свідомості населення, низька зацікавленість місцевих громад у впровадженні таких проектів та відсутність належної інформаційної підтримки створюють додаткові бар'єри. Успішне формування та розвиток еко-індустріальних парків в Україні вимагає комплексного підходу шляхом вдосконалення законодавчої бази, забезпечення фінансової підтримки, модернізації інфраструктури, впровадження сучасних технологій, покращення організаційних процесів та підвищення екологічної свідомості населення.

Аналіз основних джерел. Відомі вітчизняні та зарубіжні вчені розглядали питання створення та розвитку індустріальних комплексів у своїх працях, серед яких: Ковальчук О.[9] розглядає теоретичні та практичні аспекти використання еко-індустріальних парків для досягнення сталого розвитку промисловості. Автор аналізує переваги та виклики впровадження таких парків в Україні. Пономаренко Т.[10] досліджує правові аспекти створення та функціонування індустріальних парків в Україні, аналізуючи чинне законодавство та пропонуючи шляхи його вдосконалення. Монографія Андрійчука М. [8] присвячена дослідженню теоретичних основ та практичних аспектів сталого розвитку промислових зон, включаючи еко-індустріальні парки. Для детального опанування проблематики важливим є опрацювання аналітичної інформації звітів міжнародних організацій, законодавчої бази.

Метою статті є аналіз організаційно-правових механізмів, які сприяють створенню та розвитку ЕІП в Україні, що передбачає вивчення національного законодавства, нормативно-правових актів, державних програм та міжнародного досвіду у цій сфері.

Матеріали і методи. Для проведення дослідження були використані наступні матеріали: нормативно-правові акти, що регулюють створення та функціонування еко-індустріальних парків (ЕІП) в Україні, зокрема закони, постанови Кабінету Міністрів, накази міністерств та відомств. Стандарти, рекомендації та найкращі практики створення та розвитку ЕІП, прийняті в інших країнах, а також матеріали міжнародних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO) та Європейський Союз. Статті, монографії, звіти та дослідження українських та зарубіжних науковців, що стосуються організаційно-правових аспектів створення та розвитку ЕІП.

Для досягнення мети були використані наступні методи: здійснено системний аналіз чинного законодавства України та міжнародних нормативних документів з метою виявлення основних правових аспектів створення та функціонування ЕІП; проведено порівняння законодавчих та регуляторних підходів до створення та розвитку ЕІП в Україні та інших країнах з метою визначення найкращих практик та рекомендацій для України; здійснено аналіз наукових публікацій, звітів та інших джерел інформації для виявлення основних тенденцій та проблем в сфері створення та функціонування ЕІП; проведено синтез та узагальнення об'єднаних отриманих даних та результатів аналізу для формування висновків та рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правових засад створення та розвитку ЕІП в Україні.

Викладення основного матеріалу. В Україні регулювання діяльності індустріальних парків здійснюється на основі Закону України «Про індустріальні парки», прийнятого у 2012 році. Цей закон визначає

основні принципи створення та функціонування індустріальних парків, але не враховує специфіку еко-індустріальних парків. Водночас, на рівні міжнародних зобов'язань та стратегій розвитку, Україна орієнтується на стандарти Європейського Союзу, де екологічні вимоги до промислових зон є досить високими. Для адаптації існуючого законодавства до потреб еко-індустріальних парків необхідно внести зміни до чинного законодавства, які включатимуть екологічні стандарти, механізми державної підтримки та стимулювання екологічних інновацій. Також в питанні створення і функціонування індустріальних парків важливо враховувати позиції Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Держава відіграє ключову роль у формуванні еко-індустріальних парків через різноманітні форми підтримки та стимулювання. Це може включати податкові пільги, гранти, субсидії, а також адміністративну підтримку. Відповідно, важливим аспектом є розробка та впровадження спеціальних програм фінансування, які будуть спрямовані на екологічні проекти. Наприклад, держава може надавати податкові пільги компаніям, які впроваджують екологічні технології та практики у своїй діяльності. Це може стимулювати бізнес до інвестування у такі парки та сприяти їх швидшому розвитку. Крім того, важливою є підтримка на рівні місцевих органів влади, які можуть надавати земельні ділянки на пільгових умовах, допомагати з підключенням до інфраструктури тощо.

Організаційні механізми формування та розвитку еко-індустріальних парків включають створення спеціальних управлінських структур, які відповідатимуть за їх розвиток, це можуть бути як державні органи, так і приватні компанії або громадські організації. Ефективна модель управління передбачає тісну співпрацю між державою, бізнесом та

громадянським суспільством. Одним з важливих елементів є створення ради еко-індустріального парку, до складу якої входитимуть представники всіх зацікавлених сторін. Ця рада може розробляти стратегічні плани розвитку парку, здійснювати моніторинг та контроль за дотриманням екологічних стандартів, а також вирішувати поточні питання функціонування парку [7].

Міжнародний досвід може стати в нагоді при розвитку еко-індустріальних парків в Україні (таблиця 1). У багатьох країнах світу, зокрема у Європейському Союзі, США, Китаї, діють успішні моделі ЕІП, які можна адаптувати до українських реалій. Наприклад, у Данії функціонує Калундборзький індустріальний симбіоз, де різні підприємства об'єднані в єдину систему, що дозволяє ефективно використовувати ресурси та зменшувати відходи. Імплементация міжнародного досвіду може включати запозичення кращих практик у сфері управління, фінансування та технологій, а також участь у міжнародних проектах та програмах, що спрямовані на розвиток сталого промислового виробництва. Цікавим є приклад Данії, де в місті Калундборг підприємства обмінюються ресурсами, такими як вода, енергія та відходи, що дозволяє знизити витрати та негативний вплив на довкілля. Ця модель сприяє економії ресурсів та зменшенню викидів.

В Китаї місто Суйчжоу активно впроваджує концепцію ЕІП, де впроваджено численні ініціативи щодо енергозбереження, повторного використання води та відходів, а також зменшення викидів. Китайський уряд підтримує ці проекти через надання субсидій та інвестицій у зелені технології.

У Німеччині еко-індустріальний парк Хамм-Юнденфер також є прикладом успішного впровадження екологічних технологій. Тут створені умови для розвитку підприємств, що займаються

Таблиця 1

Порівняльний аналіз еко-індустріальних парків

Країна	Назва еко-індустріального парку	Рік створення	Ключові галузі	Основні екологічні практики	Результати та досягнення
Німеччина	Eco Industrial Park Hamburg	2001	Хімічна, енергетика	Замкнений цикл виробництва, переробка	Зменшення викидів CO ₂ на 20%, зниження витрат на енергію
США	Kalundborg Symbiosis	1972	Нафтопереробка, енергетика	Система симбіозу, повторне використання відходів	Скорочення викидів, економія ресурсів
Китай	Tianjin Economic-Technological Development Area (TEDA)	1994	Електроніка, автомобілебудування	Енергоефективність, водозбереження	Підвищення ефективності, зменшення забруднення
Данія	Symbiosis Center Denmark	2005	Різні	Інтеграція відходів, спільне використання ресурсів	Зниження операційних витрат, підвищення стійкості

Джерело: складено автором за матеріалами [5]

переробкою відходів, виробництвом відновлюваної енергії та інших екологічно орієнтованих галузей. Парк підтримує підприємства у впровадженні інноваційних екологічних рішень.

У Південній Кореї місто Ульсан стало прикладом впровадження концепції ЕІП. Тут активно розвиваються проекти зі зменшення викидів парникових газів, переробки відходів та енергоефективності. Підприємства у парку співпрацюють у питаннях спільного використання ресурсів та впровадження екологічних технологій.

У США прикладом є еко-індустріальний парк у місті Фарфілд, Каліфорнія. Цей парк спеціалізується на розвитку підприємств, що працюють у сфері чистих технологій та відновлюваної енергії.

Підтримка з боку місцевої влади та активна участь підприємств у впровадженні екологічних ініціатив сприяє сталому розвитку регіону [1].

Основні принципи можна підсумувати наступним: наявність промислового симбіозу, тобто обмін ресурсами між підприємствами для зменшення витрат та екологічного впливу; використання відновлюваних джерел енергії та зменшення споживання традиційних енергоресурсів; акцент робиться на переробці відходів та повторному використанні матеріалів; впроваджуються нові екологічні технології для підвищення ефективності виробництва. В кожній країні надається фінансова та нормативна державна підтримка для стимулювання розвитку ЕІП. Впровадження еко-індустріальних парків сприяє

Таблиця 2

Основні екологічні стандарти та сертифікати для еко-індустріальних парків

Назва стандарту / сертифікату	Опис	Країни, де застосовується	Вимоги
EMAS (Eco-Management and Audit Scheme)	Європейська система екологічного управління та аудиту	ЄС	Екологічний менеджмент, аудити, прозорість
ISO 14001	Міжнародний стандарт екологічного менеджменту	Глобально	Система управління довкіллям, мінімізація впливу
UNIDO Eco-Industrial Park Guidelines	Рекомендації ООН щодо еко-індустріальних парків	Глобально	Сталий розвиток, екологічна ефективність
LEED (Leadership in Energy and Environmental Design)	Система сертифікації зелених будівель	Глобально	Енергоефективність, збереження води, якість повітря

Джерело: складено автором на основі [7]

Таблиця 3

Переваги та виклики розвитку еко-індустріальних парків у різних країнах

Країна	Переваги	Недоліки
Німеччина	Висока ефективність, зниження викидів, підтримка держави	Високі витрати на впровадження технологій
США	Система симбіозу, економія ресурсів, корпоративна відповідальність	Низька екологічна свідомість частини підприємств
Китай	Швидкий розвиток, великі інвестиції, державна підтримка	Екологічні проблеми через швидке промислове зростання
Данія	Інтеграція відходів, спільне використання ресурсів	Координація між різними підприємствами

Джерело: складено автором на основі [5]

Таблиця 4

Економічні стимули для розвитку еко-індустріальних парків у різних країнах

Країна	Податкові пільги	Державні субсидії	Інші економічні стимули
Німеччина	Знижені ставки податку на прибуток	Субсидії на екологічні проекти	Гранти на дослідження та інновації
США	Податкові кредити на енергоефективність	Федеральні та місцеві субсидії	Інвестиційні податкові кредити
Китай	Податкові знижки для зелених технологій	Державне фінансування інфраструктурних проектів	Пільгові кредити
Данія	Податкові пільги на екологічні інвестиції	Субсидії на розвиток відновлюваної енергетики	Інвестиції у науково-дослідні програми

Джерело: складено автором на основі [17]

не тільки зменшенню екологічного впливу промисловості, але й економічному розвитку та створенню нових робочих місць у екологічно орієнтованих галузях (таблиця 2, 3, 4).

Одним з основних викликів на шляху розвитку еко-індустріальних парків в Україні є недостатнє фінансування та відсутність належної інфраструктури. Для подолання цих проблем необхідно активізувати залучення інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх. Важливим є також розвиток партнерства між державою та приватним сектором, що дозволить ефективніше реалізовувати проекти у сфері ЕІП. Ще одним викликом є недостатній рівень обізнаності бізнесу та громадськості щодо переваг еко-індустріальних парків[1]. Необхідно проводити інформаційні кампанії, семінари, тренінги, щоб підвищити інтерес до цієї теми та залучити більше учасників до процесу створення та розвитку ЕІП.

Громадянське суспільство відіграє важливу роль у процесі формування та розвитку еко-індустріальних парків. Громадські організації можуть виступати посередниками між місцевими громадами, бізнесом та державою, забезпечуючи прозорість процесів та врахування інтересів усіх сторін. Вони також можуть брати участь у моніторингу екологічних стандартів, організовувати громадські слухання та заходи, спрямовані на підвищення екологічної свідомості населення. Наукові установи можуть надати важливу експертну підтримку у розробці та впровадженні інноваційних екологічних технологій, оцінці впливу на довкілля та розробці стратегій сталого розвитку[3]. Співпраця з університетами та науководослідними інститутами може сприяти підготовці кваліфікованих кадрів для роботи в ЕІП, а також проведенню спільних досліджень та розробок.

Впровадження інноваційних технологій є ключовим аспектом розвитку еко-індустріальних парків. Це може включати використання відновлюваних джерел енергії, енергоефективних технологій, систем замкнутого циклу, що дозволяють зменшити кількість відходів, та інші екологічно чисті технології. Одним з прикладів таких технологій є застосування сонячних панелей та вітряних електростанцій для забезпечення парку енергією. Також важливим є впровадження систем збору та переробки відходів, що дозволяє зменшити негативний вплив на довкілля. Інноваційні підходи можуть включати також використання «зелених» будівельних матеріалів та технологій, що сприяють зниженню енергоспоживання.

Участь України у міжнародних програмах та проектах може значно прискорити розвиток еко-індустріальних парків. Це можуть бути програми Європейського Союзу, ООН, Світового банку та інших міжнародних організацій, що надають фінансову та технічну підтримку проектам у сфері сталого розвитку. Одним з таких проектів є програма Horizon 2020, яка спрямована на підтримку досліджень та інновацій у різних галузях, включаючи екологію

та промисловість. Участь у таких програмах може забезпечити доступ до передових технологій, міжнародного досвіду та фінансових ресурсів [4].

Співпраця з бізнесом є важливим елементом успішного функціонування еко-індустріальних парків. Бізнес може виступати не лише інвестором, але й активним учасником процесів, спрямованих на підвищення екологічних стандартів виробництва. Це може включати розробку та впровадження нових екологічних продуктів, участь у спільних проектах з науковими установами та громадськими організаціями. Для залучення бізнесу до участі в ЕІП важливо створити сприятливі умови, включаючи податкові пільги, доступ до фінансових ресурсів, спрощення адміністративних процедур. Крім того, важливо організувати регулярні зустрічі та форуми, де представники бізнесу можуть обмінюватися досвідом та обговорювати актуальні питання розвитку еко-індустріальних парків [5].

Одним з ключових факторів успішного розвитку еко-індустріальних парків є підготовка кваліфікованих кадрів. Це включає не лише інженерів та техніків, але й менеджерів, здатних управляти складними екологічними проектами. Освітні програми повинні бути орієнтовані на сучасні потреби ринку та включати не лише теоретичні знання, але й практичні навички. Важливим аспектом є також підвищення екологічної свідомості населення. Це може включати програми екологічної освіти в школах та університетах, організацію тренінгів та семінарів для дорослого населення, інформаційні кампанії тощо.

Для забезпечення сталого розвитку еко-індустріальних парків необхідно створити систему моніторингу та оцінки ефективності їх діяльності. Це може включати регулярний аналіз екологічних показників, оцінку впливу на довкілля, моніторинг виконання екологічних стандартів та норм. Важливим аспектом є також аналіз економічної ефективності парків, що дозволяє оцінити їх вплив на місцеву економіку, створення нових робочих місць, залучення інвестицій тощо. Такий підхід дозволить вчасно виявляти та вирішувати проблеми, підвищувати ефективність діяльності ЕІП та забезпечувати їх подальший розвиток.

Перспективи розвитку еко-індустріальних парків в Україні є досить обнадійливими, зважаючи на наявний потенціал та зростаючу увагу до питань екології та сталого розвитку. Активізація державної підтримки, залучення міжнародних інвестицій та впровадження інноваційних технологій можуть значно прискорити цей процес. Важливим є також розвиток регіональних ініціатив, спрямованих на створення еко-індустріальних парків у різних областях країни. Це дозволить не лише знизити екологічне навантаження на окремі регіони, але й сприятиме їх економічному розвитку, створенню нових робочих місць та підвищенню якості життя населення.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Розвиток еко-індустріальних парків в Україні

є важливим напрямком на шляху до сталого економічного зростання та екологічної безпеки. Формування ефективних організаційно-правових механізмів, залучення державної та міжнародної підтримки, впровадження інноваційних технологій та підготовка кваліфікованих кадрів є ключовими факторами успіху в цій сфері. Подолання існуючих викликів та активізація зусиль усіх зацікавлених сторін сприятимуть створенню сприятливих умов для розвитку еко-індустріальних парків, що, у свою чергу, забезпечить екологічно сталий розвиток країни.

Еко-індустріальні парки є важливим елементом сталого розвитку економіки України. Для їх ефективного функціонування необхідно створити дієві організаційно-правові механізми, що включатимуть вдосконалення законодавчої бази, державну підтримку, ефективні моделі управління та використання міжнародного досвіду. Подолання викликів та активізація процесів створення ЕІП сприятимуть не лише економічному зростанню, але й покращенню екологічної ситуації в країні, що є важливим кроком до сталого майбутнього.

Література

1. Про індустріальні парки : Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 22. Ст. 212. З поправками від 09.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3311-20#n10> (дата звернення: 02.07.2024).
2. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546 зі змінами від 01.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 02.07.2024).
3. Про затвердження Порядку створення та функціонування індустріальних парків : Постанова Кабінету Міністрів України № 298 від 21.03.2012. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-derzhavnoho-stymuliuvannia-stvorennia-ta-funktsionuvannia-industrialnykh-parkiv-i040624-644> (дата звернення: 02.07.2024).
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з розробки екологічних програм для підприємств : Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України № 22 від 11.01.2013.
5. International Guidelines for Eco-Industrial Parks. *United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)*. URL: <https://www.unido.org/sites/default/files/files/202104/An%20international%20framework%20for%20e> (дата звернення: 02.07.2024).
6. The Eco-Management and Audit Scheme (EMAS). *European Union*. URL: <https://www.iea.org/policies/931-eu-eco-management-and-audit-scheme-emas> (дата звернення: 02.07.2024).
7. Eco-Innovation in Industry: Enabling Green Growth. *OECD*. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/environment/eco-innovation-in-industry_9789264077225-en (дата звернення: 02.07.2024).
8. Андрійчук М. Сталий розвиток промислових зон: теоретичні та практичні аспекти. *Наукові записки НУБіП*. 2020. № 1. С. 123–134.
9. Ковальчук О. Еко-індустріальні парки як інструмент сталого розвитку промисловості. *Економічний вісник*. 2019. № 3. С. 45–56.
10. Пономаренко Т. Організаційно-правові засади функціонування індустріальних парків в Україні. *Правничий часопис*. 2018. № 4. С. 78–89.
11. Прон Л. Еко-індустріальні парки як інструмент інвестиційного розвитку регіону. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. doi: 10.52058/2786-5274-2023-6(20)-208-217.
12. Ропицький А. Переваги релокації виробництва в індустріальні парки. *GMK.CENTER*. 2022. URL: <https://gmkc.center.ua/opinion/perevagi-relokacii-virobnictv-v-industria> (дата звернення: 02.07.2024).
13. Програма релокації підприємств. *Міністерство економіки України*. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-867> (дата звернення: 02.07.2024).
14. Потенціал еко-індустріальних парків для сталого розвитку в Україні : Дослідження Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine2019> (дата звернення: 02.07.2024).
15. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України: офіційний вебсайт*. URL: <http://mene.gov.ua> (дата звернення: 02.07.2024).
16. *Індустріальні парки України: вебпортал*. URL: <http://industrialparks.com.ua> (дата звернення: 03.07.2024).
17. *Матеріали UNIDO*. URL: <https://www.unido.org> (дата звернення: 02.07.2024).
18. Ukraine: Country Level Intervention. *Global Eco-Industrial Parks Programme*. URL: <https://geipp-ukraine.org/en/> (дата звернення: 02.07.2024).

References

1. Pro industrialni parky: Zakon Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. 2013. № 22. St. 212. Z popravkami vid 09.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3311-20#n10> [in Ukrainian].
2. Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho sere dovishcha: Zakon Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1991. № 41. St. 546 zi zminamy vid 01.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> [in Ukrainian].

3. Pro zatverdzhennia Poriadku stvorennia ta funktsionuvannia industrialnykh parkiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 298 vid 21.03.2012. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-derzhavnoho-stymuliuvannia-stvorennia-ta-funktsionuvannia-industrialnykh-parkiv-i040624-644> [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii z rozrobky ekolohichnykh prohram dlia pidpriemstv: Nakaz Ministerstva ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy № 22 vid 11.01.2013 [in Ukrainian].
5. International Guidelines for Eco-Industrial Parks. *United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)*. URL: <https://www.unido.org/sites/default/files/files/202104/An%20international%20framework%20for%20e>.
6. The Eco-Management and Audit Scheme (EMAS). *European Union*. URL: <https://www.iea.org/policies/931-eu-eco-management-and-audit-scheme-emas>.
7. Eco-Innovation in Industry: Enabling Green Growth. *OECD*. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/environment/eco-innovation-in-industry_9789264077225-en.
8. Andriichuk M. Stalyi rozvytok promyslovykh zon: teoretychni ta praktychni aspekty. *Naukovi zapysky NUBiP*. 2020. № 1. S. 123–134 [in Ukrainian].
9. Kovalchuk O. Eko-industrialni parky yak instrument staloho rozvytku promyslovosti. *Ekonomichnyi visnyk*. 2019. № 3. S. 45–56 [in Ukrainian].
10. Ponomarenko T. Orhanizatsiino-pravovi zasady funktsionuvannia industrialnykh parkiv v Ukraini. *Pravnychy chasopys*. 2018. № 4. S. 78–89 [in Ukrainian].
11. Pron L. Eko-industrialni parky yak instrument investytsiinoho rozvytku rehionu. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*. 2023. doi: 10.52058/2786-5274-2023-6(20)-208-217 [in Ukrainian].
12. Ropytskyi A. Perevahy relokatsii vyrobnytstv v industrialni parky. *GMK.CENTER*. 2022. URL: <https://gmk.center.ua/opinion/perevagi-relokacii-virobnictv-v-industria>.
13. Prohrama relokatsii pidpriemstv. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy*. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-867> [in Ukrainian].
14. Potentsial eko-industrialnykh parkiv dlia staloho rozvytku v Ukraini: Doslidzhennia Svitovoho banku. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine2019> [in Ukrainian].
15. *Ministerstvo zahystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy: ofitsiyni vebseit*. URL: <http://mene.gov.ua> [in Ukrainian].
16. *Industrialni parky Ukrainy: vebportal*. URL: <http://industrialparks.com.ua> [in Ukrainian].
17. *Materialy UNIDO*. URL: <https://www.unido.org>.
18. Ukraine: Country Level Intervention. *Global Eco-Industrial Parks Programme*. URL: <https://geipp-ukraine.org/en/>.

Стаття надійшла до редакції 08.07.2024